

DE NIEUWSBRIEF VAN HET
ZEEUWS ARCHIEF VERSCHIJNT
VIER MAAL PER JAAR.

BIJLAGE BIJ DE NIEUWSBRIEF
STICHTING REGIONALE
GESCHIEDREOEFENING
ZEELAND 57, JUNI 2001.

Open monumentendag 2001 in het Zeeuws Archief

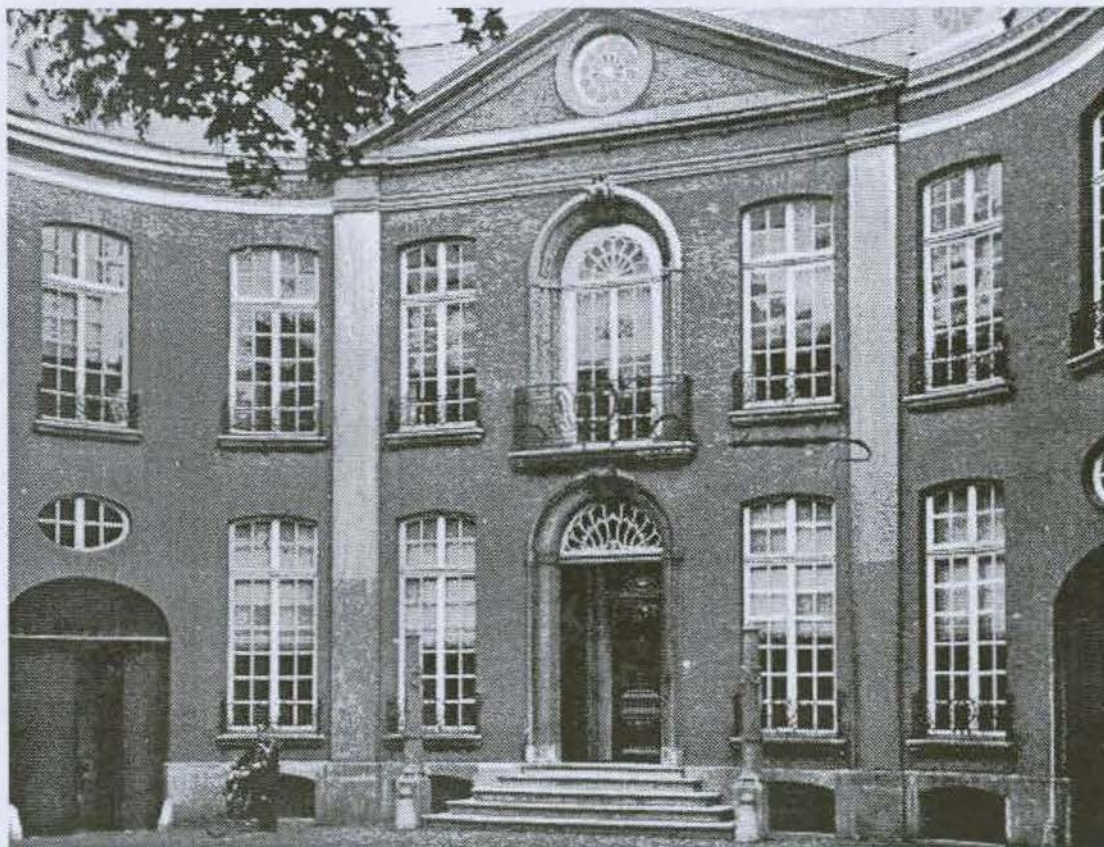
Op zaterdag 8 september ziet u de vlag van Open Monumentendag ook weer aan het Van de Perrehuis hangen. Het Zeeuws Archief doet weer met veel plezier mee aan deze bijzondere dag. Wij hopen dat u ons vanaf 10 uur tot 17.00 uur in grote getale gaat bezoeken. Het thema van dit jaar is 'Huis en Haard'. Dat is ook wat wij te bieden hebben: een prachtig acht-

tiende-eeuws huis en vele, vele haarden. De kamers van ons huis staan voor u open. Daar vindt u geschreven informatie over de verschillende aspecten van het huis met zijn rijke geschiedenis. Onze medewerkers lopen er rond, zodat u vragen, die bij u opborrelen direct kunt stellen. Let op: Bij wijze van uitzondering zal de studiezaal deze dag voor

onderzoek gesloten zijn.

Uiteraard kunt u voor een kop koffie, thee of een verfrissing terecht in het moderne Archiefcafé met rondgestrooide historische teksten of op ons beschutte terras met uitzicht op het oude huis. Met het comfort van nu kunt u wegdromen in de tijd van toen.

U bent van harte welkom.

Zeeuws Archief
Hofplein 16
Postbus 70,
4330 AB Middelburg

T (0118) 67 88 00
F (0118) 62 80 94
E info@zeeuwsarchief.nl
I www.zeeuwsarchief.nl

Reguliere openingstijden:
Dinsdag tot en met zaterdag
van 9.00 tot 17.00 uur.
In de maanden juli en augustus is het
Zeeuws Archief op zaterdag gesloten.

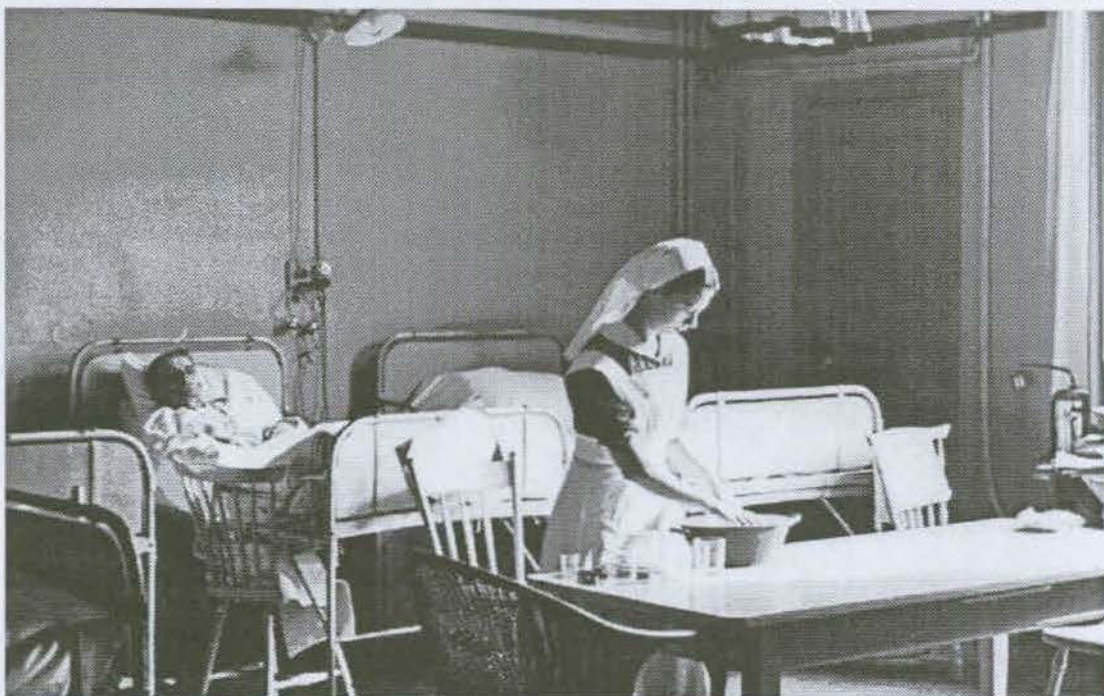
Nieuwe expositie

Zeeuwen onder het mes

Van 2 juli tot en met 10 november 2001 is in de expositieruimte van het Zeeuws Archief een tentoonstelling te zien, getiteld 'Zeeuwen onder het mes. Gezondheidszorg in Zeeland door de eeuwen heen'. Aan de hand van archiefstukken en voorwerpen wordt een beeld gegeven van de ziekenzorg, medische verrichtingen, het apothekersvak, medisch wetenschappelijk onderzoek, verloskunde en tal van andere facetten van de gezondheidszorg. De archiefstukken zijn afkomstig uit diverse collecties van het

Zeeuws Archief; de voorwerpen komen voornamelijk uit de collecties van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen. De hal voor de expositieruimte is geheel ingericht met meubilair en attributen van de Middelburgse huisarts Frumau, zodat de bezoeker zich in een spreekkamer van de jaren vijftig van de vorige eeuw kan wanen.

Zeeuws Archief, Hofplein 16, Middelburg, tel. (0118) 67 88 00. Toegang gratis. Maandag tot en met zaterdag van 09.00-17.00 uur (in juli en augustus op zaterdag gesloten).

De patiëntenzaal op de begane grond van het Gasthuis te Middelburg, 1949.
Fotocollectie gemeente Middelburg,
album 27, nr 12.

15de Historische Studiedag 'Zeeuwen onder het mes'

Op 26 oktober 2001 organiseren de Werkgroep Historie en Archeologie van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen en het Zeeuws Archief een Historische Studiedag onder de titel 'Zeeuwen onder het mes. Gezondheidszorg in Zeeland door de eeuwen heen'. Dit mede in het kader van de gelijknamige tentoonstelling die van 2 juli tot en met 10 november 2001 te zien is in het Zeeuws Archief te Middelburg. Tijdens de 15de Historische Studiedag zullen vijf sprekers verschillende facetten uit de gezondheidszorg in Zeeland belichten. Mevrouw dr. J.L. Kool-Blokland uit Middelburg houdt een inleiding over ziekenzorg in Zeeland door de eeuwen heen. Vervolgens doet de heer dr. M.A. Verschuyl uit Delft verslag van een blaassteenoperatie in die in 1647 met succes is uitgevoerd bij Catharina Boudaen Courten-Fourmenois uit de

Lange Noordstraat in Middelburg. Tevens gaat de heer Verschuyl nader in op de operatietechnieken in de zeventiende en achttiende eeuw. Hoe de gezondheidstoestand van Nederlanders in de Gouden Eeuw kan worden afgelezen uit archeologisch menselijk skeletmateriaal, wordt uit de doeken gedaan door de heer dr. G.J.R. Maat te Leiden. De heer dr. J.Z.S. Pel uit Middelburg haalt enkele opmerkelijke Zeeuwse medici voor het voetlicht en tot slot doet de heer dr. E.J.C. van Rijssel te Den Haag verslag van zijn onderzoek naar bevallingen in de negentiende eeuw aan de hand van aantekeningen van een van zijn voorvaders, die tussen 1838 en 1902 heelen vroedmeester was in Poortvliet op Tholen. De 15de Historische Studiedag wordt, vanwege de lustrumviering, afgesloten met een feestelijk drankje en hapje.

De studiedag vindt plaats in de Filmzaal van de Provincie Zeeland, Abdij 9 in Middelburg en begint om 13.30 uur. De deelnamekosten bedragen fl. 30,-. Geïnteresseerden dienen zich van te voren schriftelijk op te geven bij het secretariaat van de WHA via een briefkaart met naam, adres en telefoonnummer aan het secretariaat van de WHA, p/a Zeeuws Archief, Postbus 70, 4330 AB Middelburg, of via een e-mail aan info@zeeuwsarchief.nl, eveneens met adresgegevens. Tegelijkertijd dient het deelnamebedrag te worden overgemaakt op giro-nummer 3719924 t.n.v. de Werkgroep Historie en Archeologie te Tholen o.v.v. "15de Historische Studiedag". Aan de zaal worden géén kaarten verkocht. Degenen die hebben betaald krijgen voor 26 oktober een schriftelijke bevestiging van inschrijving.

Sedert enkele jaren besteedt Zeeland in de maand juni extra aandacht aan de natuur. Er worden veel wandelingen georganiseerd om iedereen kennis te laten maken met de Zeeuwse flora en fauna. Hoe zag deze er vroeger uit? Het Zeeuws Archief beheert diverse archieven en verzamelingen die kunnen worden geraadpleegd om deze vraag te kunnen beantwoorden. Allereerst de archieven van Zeeuwse afdelingen van Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV, toegang 331.1). Doelstelling van de KNNV is natuurstudie en natuurbescherming in zo breed mogelijke zin. De vereniging werd opgericht te Amsterdam in 1901 en viert dit jaar dus zijn 100-jarig bestaan. Het oudste archief van een Zeeuwse afdeling dateert uit 1931. Het betreft hier de in dat jaar te Goes opgerichte Afdeling Noord- en Zuid-Beveland. Toen deze afdeling steeds meer leden uit Walcheren kreeg veranderde men in 1950 de naam in Afdeling Zeeland. Na verloop van tijd werd deze afdeling zo groot dat men besloot tot een splitsing in 1973: de Afdeling Beveland en de Afdeling Walcheren. Van deze laatste afdeling berust het archief

eveneens in het Zeeuws Archief. In de KNNV-archieven vindt men veel stukken over excursies en lezingen over de natuur. Daarnaast bieden periodieken zoals het blad 'De Composiet' veel informatie over alle activiteiten die werden verricht in de jaren 1967-1996. Een ander interessant archief is dat van de Afdeling Walcheren van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJJN) over de periode 1932-1981. Hierin bevinden zich diverse logboeken met natuurhistorische gegevens per bezocht gebied en verslagen van excursies. Vermeldenswaardig zijn ook de vele natuurhistorische tijdschriften en overige documentatie vanaf 1936. Niet alleen Zeeuwse, maar ook landelijke uitgaven zijn bewaard vanwege hun grote zeldzaamheid. Gegevens over buitenplaatsen en in het bijzonder de inrichting van tuinen kunnen we terugvinden in familiearchieven, bijvoorbeeld van de familie Van Lynden (toegang 156.1), waarin het landgoed Ter Hooge wordt beschreven, en de familie Schorer (157), dat details weergeeft over de buitenverblijven Arnestein en Toornvliet. Ook in de topografisch-historische atlas 'Zelandia Illustrata' bevinden

zich fraaie afbeeldingen van tuinen bij buitenplaatsen. Het Zeeuws Archief beheert ook enkele verzamelingen waarin vooral afbeeldingen van natuurgebieden voorkomen. Zo vinden we in de collecties De Bruyne (toegang 369) vele plakboeken en foto's van duingebieden op Walcheren tussen 1900 en 1940, met uitgebreide beschrijvingen van de toen voorkomende planten. Een belangrijke recent verworven verzameling betreft de documentaire verzamelingen van het NIOO/CEMO (voorheen Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek) te Yerseke. Deze collectie is nog in bewerking maar kan via de bewerker A.F. Franken al worden geraadpleegd. Het betreft een groot aantal dia's en foto's die een beeld geven van het Deltagebied in de periode van 1970-1990 van Pernis tot aan het Zwin en van Vlissingen tot aan Bergen op Zoom. Naast afbeeldingen van de omgeving zijn er veel detailopnamen van vogels, vissen en lagere diersoorten zoals mossels. Bijzonder zijn de vele onderwateropnamen, gemaakt in de Oosterschelde.

Cursussen

Fragmenten van gevels van huizen in Middelburg. Historisch-topografische atlas gemeente Middelburg, nr. H39.

Vanwege het enorme succes van de cursus 'Wonen in een monumentenpand in de monumentenstad Middelburg', organiseren het Zeeuws Archief, de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland en de Zeeuwse Volksuniversiteit deze cursus nog twee keer, en wel in oktober 2001 en in maart 2002. De cursus omvat zeven lessen van elk twee uur. Tijdens die zeven lessen worden verschillende aspecten van monumentenpanden belicht. Aan de orde komen: de geschiedenis van Middelburg als monumentenpand in vogelvlucht, huizenonderzoek in archieven, bouwgeschiedenis van historische panden, onderhoud en restauratie, monumentale interieurs en een verslag van een bewoner van een monumentenpand van zijn inmiddels voltooide speurtocht naar de historie van zowel gebouw als bewoners en van zijn ervaringen als eigenhandig restaurateur. De cursus in oktober 2001 is op donderdagavond van 19.30-21.30 uur en één zaterdagmorgen. De cursus in maart 2002 is op maandagmiddag van 14.00-16.00 uur en eveneens één zaterdagmorgen. Beide cursussen worden gegeven in het Zeeuws Archief.

Inlichtingen en aanmelding geschieden via de Zeeuwse Volksuniversiteit, Spanjaardstraat 51, 4331 EP Middelburg, tel. 0118-634800, (vervolg op pag.4)

Excursie naar de Oosterschelde

Door de aanleg van de Oesterdam en het daardoor ontstane Zoommeer is er veel veranderd in het gedeelte van de Oosterschelde nabij Bergen op Zoom. De getijbeweging is verdwenen waardoor de flora en fauna in dit

gebied behoorlijk is gewijzigd. Gelukkig zijn er nog voldoende bronnen over om kennis te vergaren over de oorspronkelijke natuur. Zo bezit het Zeeuws Archief een album waarin een aantal biologen via versla-

gen, foto's en prentbriefkaarten een beeld schetst van een excursie die zij in 1925 maakten in de omgeving van Bergen op Zoom en de Oosterschelde. Hierin wordt op serieuze, wetenschappelijke maar vaak ook hilarische wijze melding gemaakt van alle voorvallen die tijdens deze tocht werden beleefd. Op de foto staat de groep ergens op de slikken tussen het verdronken land van Reimerswaal en de Brabantse wal. Een stukje uit het 'Bergen op Zoom-lied' in het album willen wij u niet onthouden:
Wij zijn allen biologen,
Komen hier, komen daar,
Zijn naar Bergen op Zoom getogen;
Staan steeds voor excursie klaar
O, Jan Sloff op het slik,
Enkelvast en kniedik,
Is in zijn schik.

Verzameling Aanwinsten 1955-1990
[toegang 33.3], inv.nr. 1972.12.

Cursussen (vervolg van pag. 3)

In januari 2002 starten de cursussen Oud schrift voor beginners en Stamboomonderzoek voor gevorderden.

Beide cursussen beginnen op maandag 14 januari 2002 om 19.30 uur in het Zeeuws Archief. Meer hierover

kunt u in de Nieuwsbrief van september lezen.

Agenda

maandag 2 juli Tentoonstelling 'Zeeuwen onder het mes. Gezondheidszorg in Zeeland door de eeuwen heen'. Toegang gratis tijdens openingstijden (tot en met 10 november 2001).

zaterdag 1 september Genealogische dag waar het Zeeuws Archief zich presenteert. In "De Vroone" te Kapelle.

zaterdag 8 september Open Monumentendag: publieksruimten in de nieuwbouw en kantoorruimten in het Van de Perrehuis geopend voor bezichtiging (de studiezaal is voor onderzoek gesloten).

vrijdag 26 oktober 15de Historische Studiedag 'Zeeuwen onder het mes' van de Werkgroep Historie en Archeologie i.s.m. het Zeeuws Archief in de filmzaal van de Provincie Zeeland (zie voor deelname elders in deze nieuwsbrief).

zaterdag 15 december Nationale Foto Kijkdag in het Zeeuws Archief i.s.m. het Nederlands Fotogenootschap

Let op!:

Vergeet u niet bij uw eerste bezoek aan het Zeeuws Archief een geldige legitimatie (bijvoorbeeld paspoort of rijbewijs) mee te nemen?

Dit geldt voor iedereen, dus ook als u beschikt over een 'oude' bezoekerspas.

Sluitingsdata studiezaal

zaterdag 8 september (Open Monumentendag)
dinsdag 25 december (Eerste Kerstdag)
woensdag 26 december (Tweede Kerstdag)